## רצ בְּשַׁבָּת יַשְׁלִים מֵאָה בְּרָכוֹת בְּפֵרוֹת. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

**א** [*] (א) אֵירְבָּה בְּפֵרוֹת וּמְגָדִים וּמִינֵי רֵיחַ כְּדֵי לְהַשְׁלִים (ב) מִנְיַן מֵאָה בְּרָכוֹת. הַגָּהּ: וְאִם רָגִיל בְּשַׁנַּת (ט) [א] צְהָרַיִם (ג) אַל יְבַטְּלֶנּוּ (ד) כִּי עֹנֶג הוּא לוֹ (טור): **ב** בַּאֲחַר סְעוּדַת שַׁחֲרִית (ה) קוֹבְעִים מִדְרָשׁ לִקְרוֹת בַּנְּבִיאִים (ו) וְלִדְרֹשׁ בְּדִבְרֵי אַגָּדָה, (ז) וְאָסוּר לִקְבֹּעַ (ח) סְעוּדָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. הַגָּהּ: וּפוֹעֲלִים וּבַעֲלֵי בָּתִּים שֶׁאֵינָן עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, יַעַסְקוּ יוֹתֵר בַּתּוֹרָה בְּשַׁבָּת מִתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה

א מִנְחוֹת (כ״ג [מ״ג] ע״ב). ב מָהָא דְּאִיתָא בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא פָּרָשַׁת וַיַּקְהֵל (הובא בב״י). ג גִּיטִּין ל״ח (ע״ב).

### בְּאֵר הֵיטֵב

דְּהוּא הַדִּין בְּקִדּוּשׁ הַלַּיְלָה אִם אֵין לוֹ פַּת אוֹכֵל בְּלֹא קִדּוּשׁ. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דְּאִם מְצַפֶּה שֶׁיָּבִיאוּ לוֹ, יַמְתִּין עַל כָּל פָּנִים עַד חֲצוֹת לַיְלָה, אֲבָל בְּקִדּוּשׁ הַיּוֹם אֵין צָרִיךְ. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד):

**א** (ט) **צָהֳרַיִם.** וְלֹא יֹאמַר נַלֵּךְ וְנִישַׁן כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתֵּנוּ בְּלֵיל מוֹצָאֵי שַׁבָּת, שְׁמָרֵאָה בָּזֶה שֵׁנָה וְיִשַּׁן בְּשִׁבְיל יְמוֹת הַחֹל. סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן רס״ו: **ב** (ג) **וְלִדְרֹשׁ.** וְאֵין לְהַנִּיחַ הַדְּרָשָׁה בְּשִׁבְיל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית, שֶׁמָּתוּ בָּנָיו שֶׁל רַבִּי מֵאִיר מֵאוֹתוֹ חֵטְא. רוֹקֵחַ (סי׳ נח). [וּבְסֵפֶר אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ו) כָּתַב, דַּוְקָא שֶׁלֹּא יַרְגִּיל לְאֲכל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, אֲבָל בְּאַקְרַאי שֶׁנִּמְשְׁכָה הַדְּרָשָׁה כָּל כָּךְ, אֵין לְבַטֵּל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית מִשּׁוּם זֶה. וְכֵן כָּתַב רוֹקֵחַ (שם ע״י־ש), דְּלֹא כְּמָגֵן אַבְרָהָם]. וְנִרְאֶה לִי שֶׁהַדְּרָשָׁה תִּהְיֶה לְהוֹרוֹת לָעָם אֶת חֻקֵּי הָאֱלֹהִים וּלְהַכְנִיס יִרְאַת אֱלֹהִים בְּלִבָּם, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין עַכְשָׁו. מָגֵן אַבְרָהָם:

### שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

רַבָּה (ס״ק יג). וְאִם אֵין לוֹ יַיִן וְאֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁתּוֹת מֵלֵא לָגְמָיו כְּאֶחָד, יֵשׁ לוֹ לִתֵּן לִשְׁתּוֹת מִכּוֹס זֶה גַּם לְאֶחָד מֵהַמְסֻבִּין אוֹ לִשְׁתַּיִם עַד שֶׁתִּשְׁתַּיֵּר בְּלֹם יְהֶיהָ מֵלֵא לָגְמָיו וְיכוֹל שֶׁתִּשְׁתּוֹב לְעִיל סִימָן רע״א (ס״ד) דַּעַת יֵשׁ אוֹמְרִים, וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק ר״פ ל״ל) כָּתַב שֶׁנִּרְאֶה שֶׁכֵּן עִקַּר עַיֵּן שָׁם, וְאִם כֵּן עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ לִנְהֹג שֶׁאָחַז יְקַדֵּשׁ עַל כּוֹס שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רְבִיעִית וְיוֹצִיא גַּם הָאֲחֵרִים וְיִשְׁתּוּ גַּם הָאֲחֵרִים מִכּוֹס זֶה שֶׁיִּהְיֶה בֵּין כֻּלָּם מֵלֵא לָגְמָיו, אוֹ שֶׁהַמְקַדֵּשׁ וּמוֹצִיא אַחֵר יִשְׁתֶּה כְּכַמָּה פְּעָמִים בְּלֹא הֶפְסֵק מֵלֵא לָגְמָיו, וְיִכּוֹל שֶׁכְּתָבְתִּי סִימָן ער״ב (סק״ז) וְעַיֵּן בְּבֵית יַעֲקֹב סִימָן נ״ז, אֲבָל מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין לְפָנֵי אֶחָד כּוֹס קָטָן שֶׁאֵין בּוֹ רְבִיעִית וְהוּא מְקֻדָּשׁ עָלָיו בִּפְנֵי עַצְמוֹ, אֵין זֶה נָכוֹן. וְעַיֵּן לְעִיל סִימָן ר״ל (ס״א). וּלְעִנְיַן קִדּוּשׁ בְּמָקוֹם סְעוּדָה בְּקִדּוּשׁ שֶׁל יוֹם, עַיֵּן לְעִיל סִימָן רע״ג (סק״ו) דְּשָׁרֵי אַף אִם אוֹכֵל אַחֲרָיו פַּת כֵּיצָנִין, אֲבָל מִינֵי תַּרְגִּימָא וְקָאוָוע לֹא מְהָנֵי, וְגַם בְּשִׁחֲיתַת פּוֹס לֹא מְהָנֵי רַק בְּשֶׁהִתְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ שִׁחֲתָה. עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק״ב) דְּמִשְּׁפָּר הַבַּדָּנוֹת שֶׁפִּדֵּר מוֹרֵנוּ הָרַב שְׁמוּאֵל וִיטָל (שער הכוונות ענין סעודת שחרית דשבת) מוּכָח דְּקִדּוּשׁ הַיּוֹם דַּרְבּ הָיָה אוֹמְרוֹ מֵיָּשָׁב, וְכֵן נָהֲגוּ רַבָּנָן קַדִּישֵׁי בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ יְרוּשָׁלַיִם תְּבוֹנֵן וְתִכּוֹנֵן בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ:

**א [בשו״ע] יְרֻבֶּה בְּפֵרוֹת כו׳.** עַיֵּן בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם מִתְּשׁוּבַת מַהַר״מ גְּלַאנְטִי (סי׳ לח), וּבִבְרֵכִי יוֹסֵף סִימָן (מ״ז) [מ״ן] (סק״ו) שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הַשֶּׁלָ״ה (סק״ו) שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הַשֶּׁלָ״ה (מסכת שבת פרק נר מצוה אות מח) וְכָתַב הַגְּדוֹלָה (סי׳ מו הגב״י) בְּשֵׁם סֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת (שם). וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב אֲדוֹנִי אָבִי זְקֵנִי בְּתִבּוּאוֹת שׁוֹר (שמלה חדשה) סִימָן י״ט (ס״ק יז), בְּכָל מָקוֹם אֵין לְהָבִיא לְפָנָיו מִינֵי פֵּרוֹת וּלְבָרֵךְ עַל כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ לְפִי שֶׁיְּכוֹלִין שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא הָאַחֲרוֹן בְּבָרְכָה זוֹ, דְּכֹהֲאי גַּוְנָא בְּרָכָה לְבַטָּלָה הוּא כו׳, וְאֵין רְאָיָה מִסִּימָן קע״ד (ס״ד) עַיֵּן שָׁם: [א] **צָהֳרַיִם.** עַיֵּן בָּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) בְּשֵׁם סֵפֶר חֲסִידִים (סי׳ רסו) שֶׁאֵין לוֹמַר כֵּן אֲפִלּוּ חָפֵץ לִכְתֹּב תּוֹרָה כְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, אֶלָּא יֹאמַר כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם. וְעַיֵּן שָׁם בְּשֵׁם שֶׁלָּ״ה (מסכת שבת פרק נר מצוה נג) שֶׁלֹּא יַרְבֶּה כו׳, וְאַדְרַבָּה חַיָּב אָדָם לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּזֹהַר (ח״ג קעג). דְּכְמוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּחֻזַּרַת נִשְׁמָה יְתֵרָה לִמְקוֹמָהּ בְּרוּךְ הוּא מַה חִדּוּשׁ אָמְרָה בְּתוֹרָה כו׳, וּכְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ל) כָּתַב בְּשֵׁם דַּעַת חָכְמָה (דברי חכמים שער השבת פ״י) בְּשֵׁם הָאַר״י (שער הפסוקים פר׳ קדושים) שֶׁאִם מְחַדֵּשׁ בְּתוֹרָה מַעֲטִירִין לְאֵביו בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, לָכֵן נִסְמַךְ כִּבּוּד לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת. וּמִי שֶׁאֵינוֹ בַּר הָכִי יְחַדֵּשׁ, יִלְמַד דְּבָרִים שֶׁלֹּא לְמַד עַד הֵנָּה. וְכָתַב בִּכְרֵכִי יוֹסֵף (סק״ב) שֶׁכְּתָבוֹ בְּשֵׁם הָאַר״י (פרי עץ חיים שער השבת פכ״א) שֶׁהָיָה יָשַׁן שְׁתַּיִם אוֹ שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת בְּשַׁבָּת. וְכָתַב מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ב) שֶׁרַבִּים מְקֻיָּמִים מִנְהַג הָאַר״י, וּמִי יִתֵּן אִם יְקַיְּמוּ שֶׁאָר הַנְהָגוֹתָיו וְאַזְהָרוֹתָיו כִּי קֹדֶשׁ הֵם, עַיֵּן שָׁם:

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לוֹ פַּת [וַאֲפִלּוּ (ד) חֲתִיכַת פַּת וְלֹא פַּת שָׁלֵם], אוֹמֵר הַמּוֹצִיא עַל הַפַּת וְאָסוּר לֶאֱכל דָּבָר אַחֵר קֹדֶם לָכֵן (ה) לְדַעַת קְצָת פּוֹסְקִים, וְאִם אֵין לוֹ גַּם פַּת, (ו) אוֹכֵל בְּלֹא קִדּוּשׁ וְאֵין לוֹ לְבַטֵּל מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת בְּשִׁבְיל זֶה. וּבַלַּיְלָה אִם אֵין לוֹ חֲתִיכַת פַּת וְיַיִן וּשְׁאָר מַשְׁקִין לְקַדֵּשׁ עֲלֵיהֶן וְיֵשׁ לוֹ תַּבְשִׁיל וּפֵרוֹת וְכֵיוֹצֵא בּוֹ, (ז) יֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִם מְצַפֶּה שֶׁיָּבִיאוּ לוֹ אֵיזֶה דָּבָר לְקַדֵּשׁ עֲלֵיהֶן יַמְתִּין אֵיזֶה שָׁעוֹת, וְעַל כָּל פָּנִים אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין יוֹתֵר מֵחֲצוֹת, וְאִם הוּא אָדָם חָלָשׁ (ח) אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין וְיֹאכַל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ בְּלֹא קִדּוּשׁ וְיִסְמֹךְ עַל מַה שֶּׁהִזְכִּיר קִדֻּשַׁת הַיּוֹם בְּתְפִלָּה, וְלִכְשֶׁיָּבִיאוּ לוֹ אַחַר כָּךְ בַּלַּיְלָה פַּת אוֹ יַיִן אוֹמֵר עָלָיו כָּל נֹסַח הַקִּדּוּשׁ וְיִסְעֹד כַּדַּיִת עַל כָּל פָּנִים:

**א** (א) **יְרֻבֶּה בְּפֵרוֹת וְכוּ׳.** וְגַם בְּלֵיל שַׁבָּת קֹדֶשׁ טוֹב שֶׁיַּשְׁלִים בָּם הַמֵּאָה בְּרָכוֹת: (ב) **מִנְיַן מֵאָה בְּרָכוֹת.** כִּי בְּכָל יוֹם מְבָרֵךְ אָדָם מֵאָה בְּרָכוֹת וְכִדְאִיתָא לְעֵיל בְּסִימָן מ״ו סָעִיף ג׳ עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יד), וְעַתָּה שָׁנָחְסַר לוֹ כַּמָּה בְּרָכוֹת, שֶׁבִּתְפִלַּת שַׁבָּת יֵשׁ רַק שֶׁבַע בְּרָכוֹת, וְעַל כֵּן יִשְׁתַּדֵּל לְהַשְׁלִימָם: (ג) **אַל יְבַטְּלֶנּוּ.** וּמִכָּל מָקוֹם (ט) לֹא יִרְבֶּה בּוֹ יוֹתֵר מִדַּאי שֶׁלֹּא יְבִיאֶנּוּ לִידֵי בִּטּוּל תּוֹרָה, שֶׁאֲפִלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שְׁלוֹמְדִים כָּל הַשָּׁבוּעַ שֶׁמִּצְוָה שֶׁיִּתְעַנְּגוּ בְּיוֹתֵר וּכְדִלְקַמָּה בַּהֶגֶּ״ה, אֵין הַפֵּרוּשׁ שֶׁיִּבְלוּ כָּל הַיּוֹם בְּתַעֲנוּגִים, רַק יִמְשְׁכוּ יוֹתֵר בְּתַעֲנוּג מִשְׁאָר בְּנֵי אָדָם. כָּתְבוּ הַסְּפָרִים בְּשֵׁם הַזֹּהַר (ח״ג קעג.) שֶׁמִּצְוָה עַל הָאָדָם לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בְּשַׁבָּת, וּמִי שֶׁאֵינוֹ בַּר הָכִי לְחַדֵּשׁ, יִלְמַד דְּבָרִים שֶׁלֹּא לָמַד עַד הֵנָּה: (ד) **כִּי עֹנֶג וְכוּ׳.** אֲבָל (ז) לֹא יֹאמַר נַלֵּךְ וְנִישַׁן כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתֵּנוּ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, שְׁמָרֵאָה בָּזֶה שֵׁנָה וְיִשַּׁן בְּשִׁבְיל יְמוֹת הַחֹל: **ב** (ה) **קוֹבְעִים מִדְרָשׁ וְכוּ׳.** דְּאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ אָמְרָה תּוֹרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּשֶׁיִּכָּנְסוּ יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ זֶה רָץ לְכַרְמוֹ וְזֶה רָץ לְשָׂדֵהוּ, אֲנִי מָה תְּהֵא עָלַי, אָמַר לָהּ יֵשׁ לִי זוֹג שֶׁאֲנִי מְזַוֵּג לָךְ וְשַׁבָּת שְׁמוֹ, שֶׁהֵם בְּטֵלִים מִמְּלַאכְתָּם וְיִכּוֹלִים לַעֲסֹק בָּךְ [טור]: (ו) **וְלִדְרֹשׁ וְכוּ׳.** וְהָעִקָּר יִהְיֶה אֵז לְלַמֵּד לָרַבִּים אֶת חֻקֵּי הָאֱלֹהִים וְאֶת תּוֹרוֹתָיו לְהוֹרוֹת הִלְכוֹת שַׁבָּת וְהָאֲסוּר וְהַמֻּתָּר, גַּם לְהַמְשִׁיךְ לֵב הַשּׁוֹמְעִים בְּאַגָּדָה הַמַּדְרִיכִים אֶת הָאָדָם לְיִרְאַת שָׁמַיִם, וְכִדְאִיתָא בְּיֵלְקוּט רֵישׁ פָּרָשַׁת וַיַּקְהֵל, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, עֲשֵׂה לְךָ קְהִלּוֹת גְּדוֹלוֹת וּדְרֹשׁ לִפְנֵיהֶם בְּרַבִּים הִלְכוֹת שַׁבָּת וְכוּ׳ לְהוֹרוֹת לְיִשְׂרָאֵל אִסּוּר וְהֶתֵּר וְכוּ׳, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין עַכְשָׁו [בַּ״ח (ס״ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם]: (ז) **וְאָסוּר לִקְבֹּעַ וְכוּ׳.** בְּגִמָּרָא (גיטין לח:) אִיתָא, בְּחִלַּת מִלֵּי נָחֲתִי בַּעֲלֵי בָּתִּים מִנְּכַסֵיהוּ, וְחַד מִנַּיְהוּ דְּקָבְעִי סְעוּדְתָא בְּשַׁבְּתָא בְּעִדָּן בֵּי מִדְרְשָׁא. וְהָעִנְיָן כִּדְאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי (פט״ו ה״ג) [הוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף רפ״ח (ד״ה וימהר)] לֹא נִתְּנוּ שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא כְּדֵי לַעֲסֹק בָּהֶם בַּתּוֹרָה, מִפְּנֵי שֶׁכָּל יְמוֹת הַחֹל הֵם טְרוּדִים בְּמְלַאכְתָּם וְאֵין לָהֶם פְּנַאי לַעֲסֹק בָּהּ בְּקִבְיעוּת, וּבְשַׁבָּת הֵם פְּנוּיִים מִמְּלַאכְתָּם וְיכוֹלִים לַעֲסֹק בָּהּ כָּרָאוּי, לְפִיכָךְ אָסוּר לוֹ לְפַנּוֹת עַצְמוֹ מִדִּבְרֵי תּוֹרָה וְלִקְבֹּעַ סְעוּדָתוֹ בְּשָׁעָה שֶׁדּוֹרְשִׁין בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ דִּבְרֵי תּוֹרָה בָּרַבִּים, אֶלָּא יַקְדִּים אוֹתָהּ אוֹ יְאַחֵר אוֹתָהּ. וְזֶהוּ תּוֹכַחַת מְגֻלָּה לְאוֹתָן הָאֲנָשִׁים שֶׁמְּטַיְּלִין בְּעֵת שֶׁהַיּא בְּשָׁעוֹת וּבְרְחוֹבוֹת, כִּי אֲפִלּוּ סְעוּדַת שַׁבָּת שֶׁהִיא מִצְוָה אָסוּר אָז מִפְּנֵי בִּטּוּל תּוֹרָה, וְכָל שֶׁכֵּן לְטַיֵּל וּלְהַרְבּוֹת אָז בְּשִׂיחָה בְּטֵלָה שֶׁאָסוּר: (ח) **סְעוּדָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה.** וְלָאֲכל בְּלֵיל קְבִיעוּת סְעוּדָה כְּמוֹ שֶׁרָגִיל בִּימוֹת הַשַּׁבָּת (ג) נִרְאֶה שֶׁמֻּתָּר, וְכַנַּ״ל בְּסִימָן רמ״ט סָעִיף ב׳ לְעִנְיַן עֶרֶב שַׁבָּת עַיֵּן שָׁם. וְהִנֵּה כֵּיוָן שֶׁהַטַּעַם שֶׁאָסְרוּ חַזַ״ל קְבִיעוּת סְעוּדָה אָז הוּא מִפְּנֵי שֶׁיִּתְבַּטֵּל עַל יְדֵי זֶה מִתּוֹרָה וְכַנַּ״ל, מִפֵּילָא נִשְׁמַע דְּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִגְרֹם עַל יְדֵי זֶה בְּטוּל תַּלְמוּד תּוֹרָה

(ד) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (שם): (ה) הַרַאֲב״ד (פכ״ט ה״י): (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד): (ז) חַיֵּי אָדָם (שם): (ח) הַגְּהוֹת מַיְמוֹנִי (פכ״ב ה״ב), וְהוּא מִמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ד). וְאַף דְּיֵשׁ דֵּעוֹת בַּאֲחֲרוֹנִים בְּעִנְיַן זֶה וְיֵשׁ דְּסָבְרִינָא לְהוּ דְּצָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד לְמָחָר, לֹא נְהִירָא, דִּבְהִבָּדְלָה גּוּפָא שֶׁהַמְּקוֹר הוּא מֵהֶתֵּם יֵשׁ בְּסִימָן רצ״ו (ס״ג) שְׁתֵּי דֵּעוֹת, וְהוּא מִלְּתָא דְּרַבָּנָן וְגַם הוּא נוֹגֵעַ לְשָׁלוֹם

בַּיִת. עַיֵּן בְּסִימָן רס״ג (משנ״ב ס״ק יג): (ט) חַיֵּי אָדָם (שם):

**א** (י) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב): (כ) מָגֵן אַבְרָהָם בְּשֵׁם סֵפֶר חֲסִידִים (סי׳ רסו): **ב** (ג) דְּהָא הַגְּמָרָא שָׁם בְּגִטִּין כָּלַל הֲנֵי תְּרֵי עִנְיָנִים בְּהַדָדֵי, וּכְשֵׁם שֶׁשָּׁם פָּרְשׁוּ דְּדַוְקָא סְעוּדָה שֶׁרָגִיל בָּהּ בְּשַׁבָּת, כֵּן הוּא הַדִּין בָּזֶה

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

# הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רצ רצא

כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, וְהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים יַמְשִׁיכוּ יוֹתֵר בְּעוֹנֶג אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה קְצָת, דַּהֲרֵי הֵם מִתְעַנְּגִים בְּלִמּוּדָם כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ (בית יוסף סימן רפ"ח (ד"ה וימהר) בשם ירושלמי (פט"ו ה"ג)):

## רצא דִּין שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת. וּבוֹ ו' סְעִיפִים:

א שַׁבָּת קי"ח (ע"א). ב טוּר וְהָרַ"ן (מג: ד"ה תי"ר כמה) בְּשֵׁם בַּהַ"ג (פס"ז). ג רַמְב"ם בְּפֶרֶק ל' מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (ה"ט). ד טוּר. ה תוֹסְפוֹת (קיח. ד"ה במנחה) וְהָרא"ש (פס"ז סי' ה) וְהַפַּרְדְּכִי שָׁם (סי' שצו) וְהַגָּהוֹת בְּפֶרֶק (כ"ט) [ל'] (אות ח).

**א** (א) אִיהֵא זָהִיר מְאֹד לְקַיֵּם סְעוּדָה שְׁלִישִׁית, בְּוַאַף אִם הוּא שָׂבֵעַ יָכוֹל לְקַיֵּם אוֹתָהּ (ס) (ב) בְּכַבֵּיצָה, גְּוְאִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּלָל לֶאֱכֹל (ג) אֵינוֹ חַיָּב לְצַעֵר אֶת עַצְמוֹ. דְּוְהֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ, שֶׁלֹּא יְמַלֵּא בִּטְנוֹ בִּסְעוּדַת הַבֹּקֶר כְּדֵי (ד) לִתֵּן מָקוֹם לִסְעוּדָה שְׁלִישִׁית. הַגָּהּ: וּמִי שֶׁלֹּא אָכַל (ג) [ב] (ה) בְּלֵיל שַׁבָּת יֹאכַל (ו) שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת (הרא"ש פרק ערבי פסחים (סי' ה)): **ב** הזְמַנָּהּ מִשֶּׁגִּיעַ זְמַן הַמִּנְחָה, דְּהַיְנוּ (ז) מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּמֶחֱצָה וּלְמַעְלָה, וְאִם עֲשָׂאָהּ קֹדֶם לָכֵן לֹא קִיֵּם מִצְוַת סְעוּדָה שְׁלִישִׁית. הַגָּהּ: יֵשׁ אוֹמְרִים דְּאָסוּר לִשְׁתּוֹת מַיִם בֵּין מִנְחָה לְמַעֲרִיב בְּשַׁבָּת (ח) דְּאָז חוֹזְרוֹת הַנְּשָׁמוֹת לְגַיְהִנֹּם, (ט) וְעַל כֵּן אֵין לֶאֱכֹל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית בֵּין מִנְחָה לְמַעֲרִיב, אֶלָּא יֹאכַל אוֹתָהּ קֹדֶם מִנְחָה (תוספות (ספמ"ס קס. ד"ה והמ"מ) והרא"ש (שם פ"ו סי' יג) ומרדכי פרק ערבי פסחים (דף קס.)) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּיוֹתֵר טוֹב לְהִתְפַּלֵּל (י) מִנְחָה תְּחִלָּה (רמב"ם (פ"ל ה"י) וטור והגהות מרדכי והגהות מיימוניות פרק ל' (מות כ) ואגור (סי' תנ)), (יא) וְכֵן נוֹהֲגִים לְכַתְּחִלָּה בְּכָל מְדִינוֹת אֵלּוּ. וּמִכָּל מָקוֹם

### שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

**א** [ב] **בְּלֵיל שַׁבָּת.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק"ה) שֶׁמְּסַפֵּק אִם מְחַיֵּב לֶאֱכֹל פַּת, דְּשָׁמָא רַק בִּסְעוּדָה רִאשׁוֹנָה, וּשְׁתֵּי סְעוּדוֹת אֲחֵרוֹת לְמַאן דְּאָמַר סְעוּדָה שְׁלִישִׁית לֹא בְּצֵי פַּת, וְכֵן אִם טָעָה בְּהֶם יֵשׁ לוֹמַר דְּאֵינוֹ חוֹזֵר, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קפ"ח (סעיפים ז ח) וּבְגַן הַמֶּלֶךְ סִימָן ל"ח. וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ד) חָזַר וְהִכְרִיעַ בָּזֶה דִּבְסְעוּדַת הַמְּלוּאִים בְּצֵי פַּת, וּמִכָּל מָקוֹם אִם טָעָה בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן לֹא יַחֲזֹר כְּמוֹ בִּסְעוּדָה דְּמִכָּל מָקוֹם אִם נִמְשְׁכָה סְעֻדַּת הַבֹּקֶר עַד אַחַר חֲצוֹת יְחַלֵּק לִשְׁנַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ג', דְּהָא מִכָּל מָקוֹם יִשְׁבַּע בִּשְׁאוֹכֵל שְׁנִית. מִגַּן אַבְרָהָם (בכ"ח הסי'). וְעַיֵּן סִימָן תמ"ד סָעִיף א' (סק"א) דַּאֲפִלּוּ קֹדֶם חֲצוֹת יְחַלְּקֶנָּה לִשְׁנַיִם, דְּהָא יֵשׁ אוֹמְרִים דְּיוֹצֵא בָּזֶה. עַיֵּן שָׁם. [וּבְסֶפֶר אֵלְיָהוּ רַבָּה (סק"ד) חוֹלֵק עַל מָגֵן אַבְרָהָם בְּמַה דְּפָסַק לְחַלֵּק סְעֻדַּת שַׁחֲרִית לִשְׁתַּיִם גַּם לְעִנְיַן אִם נִמְשְׁכָה סְעֻדַּת שַׁחֲרִית עַד לְאַחַר חֲצוֹת, עַיֵּן שָׁם בְּאֲרִיכוּת פִּלְפּוּל עִמְּק בָּזֶה]: (ג) **בְּלֵיל שַׁבָּת.** הוּא הַדִּין מִי שֶׁלֹּא אָכַל בְּלֵיל יוֹם

### בְּאֵר הַיֵּטֵב

**א** (ס) **בְּכַבֵּיצָה.** לְאוּ דַּוְקָא, אֶלָּא יוֹתֵר מִעֵט מִכַּבֵּיצָה, דִּכַבֵּיצָה מִקְרֵי אָכִילַת עֲרַאי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סוֹף סִימָן רל"ב. מִגַּן אַבְרָהָם (סק"א). [וּבְסֶפֶר אֵלְיָהוּ רַבָּה (סק"ג) חוֹלֵק עָלָיו, וְכֵן מַשְׁמַע בַּפַּרְדְּכִי (פס"ז סי' שצו) כו' דְּהָא לֹא עֲדִיפָא מִלֵּיל שַׁבָּת דְּאָמְרִינַן לְעוֹלָם יְסַדֵּר אָדָם בְּלֵיל שַׁבָּת אֲפִלּוּ אֵין צָרִיךְ אֶלָּא לְכְזַיִת]. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָזוֹן שְׁתֵּי סְעֻדּוֹת וְאִם יְחַלְּקֵם לְשָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת לֹא יִהְיֶה לוֹ לְכָל סְעוּדָה לְשָׂבְעָה, מוּטָב שֶׁיֹּאכַל שְׁתֵּי סְעֻדּוֹת לְשָׂבְעָה. סֶפֶר חֲסִידִים סִימָן (תרס"א) [תתס"א]. וְנִרְאֶה לִי תמ"ד סָעִיף א' (סק"א) דַּאֲפִלּוּ קֹדֶם חֲצוֹת יְחַלְּקֶנָּה לִשְׁנַיִם, דְּהָא יֵשׁ אוֹמְרִים דְּיוֹצֵא בָּזֶה. עַיֵּן שָׁם. [וּבְסֶפֶר אֵלְיָהוּ רַבָּה (סק"ד) חוֹלֵק עַל מָגֵן אַבְרָהָם בְּמַה דְּפָסַק לְחַלֵּק סְעֻדַּת שַׁחֲרִית לִשְׁתַּיִם גַּם לְעִנְיַן אִם נִמְשְׁכָה סְעֻדַּת שַׁחֲרִית עַד לְאַחַר חֲצוֹת, עַיֵּן שָׁם בְּאֲרִיכוּת פִּלְפּוּל עִמְּק בָּזֶה]: (ג) **בְּלֵיל שַׁבָּת.** הוּא הַדִּין מִי שֶׁלֹּא אָכַל בְּלֵיל יוֹם

### מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּרַבִּים, כְּגוֹן מַה שֶּׁמָּצוּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים לְאֵיזֶה אֲנָשִׁים שֶׁמְּזָרְזִין לְהָעוֹלָם בְּשַׁבָּת בַּקֶּזִין אַף שֶׁעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה וּלְקַיֵּם הַסְּעוּדָה שְׁלִישִׁית, וְגוֹרְמִים שֶׁכָּל אַנְשֵׁי בֵּית הַמִּדְרָשׁ יַפְסִיקוּ מִלִּמּוּדָם, וּכְבָר אָמְרוּ חַז"ל [בְּשַׁבָּת קי"ח (ע"ב)] אָמַר רַבִּי יוֹסֵי יְהֵא חֶלְקִי מִמּוֹשִׁיבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא (ד) מִמַּעֲמִידֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, אִם לֹא שֶׁלֹּא יִשְׁאַר זְמַן לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה וּלְקַיֵּם הַסְּעוּדָה שְׁלִישִׁית בַּיּוֹם כַּדִּין, אָז בְּוַדַּאי נָכוֹן לְזָרְזָן לָזֶה. (ה) [א]אֵין לְהַמְשִׁיךְ הַדֶּרֶשָׁה שֶׁיִּבָּטֵל עַל יְדֵי זֶה סְעוּדָה שְׁלִישִׁית:

**א** (א) יְהֵא זָהִיר מְאֹד. וְכִדְאִיתָא בִּגְמָרָא (קיז:) חַיָּב אָדָם לֶאֱכֹל שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, וְאִסְתַּכְּמוּהוּ אִקְרָא דִּכְתִיב (שמות טז כה) 'וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַה' הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה' וּתְלָתָא 'הַיּוֹם' כְּתוּב בִּקְרָא זֶה. וְאָמְרוּ חַז"ל (שם קיח.) כָּל הַמְקַיֵּם שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת נִצּוֹל מִשָּׁלֹשׁ פֻּרְעָנֻיּוֹת, מֵחֳבְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, וּמִדִּינָּהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, וּמִמִּלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג, שֶׁנֶּאֱמַר וְגוֹ'. וְאַף לְעָנְיֵי הָעוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם צָרִיךְ לִתֵּן לוֹ כָּל הַשָּׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּשַׁבָּת, וְכִדְאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי רִ"נ (ס"ד). וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רמ"ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ג) דְּאַף בְּשִׁבְיל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית כְּשֶׁמַּשִּׂיג בְּאֵיזֶה מָקוֹם לְלִוּוֹת צָרִיךְ לְלִוּוֹת: (ב) **כְּכַבֵּיצָה.** [ב]לְאוּ דַּוְקָא, אֶלָּא מֵעֵט יוֹתֵר מִכַּבֵּיצָה, דִּכַבֵּיצָה מִקְרֵי עֲרַאי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סוֹף סִימָן רל"ב וְלֹא חָשִׁיב סְעוּדָה [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א)]. (ס) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאָפְלוּ בְּכַזַּיִת יוֹצֵא יְדֵי הַסְּעוּדָה, וְנָכוֹן לְהַחְמִיר לְכַתְּחִלָּה אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ: (ג) **אֵינוֹ חַיָּב וְכוּ'.** דְּהַסְּעוּדָה לְעֹנֶג נִתְּנָה וְלֹא לְצַעֵר: (ד) **לִתֵּן מָקוֹם.** דְּאִם לֹא כֵּן לְפָעָמִים הִיא אֲכִילָה גַּסָּה וְאֵינָהּ חֲשׁוּבָה אֲכִילָה: (ה) **בְּלֵיל שַׁבָּת וְכוּ'.** וְגַם כֵּן צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בְּשַׁחֲרִית כָּל הַקִּדּוּשׁ שֶׁל לַיְלָה מִלְּבַד וַיְכֻלּוּ אִם לֹא קִדֵּשׁ בָּעַרְבִית וְכַנַּ"ל בְּסִימָן רע"א סָעִיף ח'. (ו) וְהוּא הַדִּין בְּיוֹם טוֹב מִי שֶׁלֹּא אָכַל בְּלֵיל יוֹם טוֹב צָרִיךְ לֶאֱכֹל שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לְמָחָר בְּיוֹם, דְּבְיוֹם טוֹב הַחִיּוּב הוּא שְׁתֵּי סְעוּדוֹת, אַחַת בַּלַּיְלָה וְאַחַת בַּיּוֹם], וְהוּא הַדִּין שֶׁיֹּאמַר בְּשַׁחֲרִית כָּל הַקִּדּוּשׁ שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁל לַיְלָה אִם לֹא קִדֵּשׁ בַּלַּיְלָה: (ו) **שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת בְּיוֹם.** וְאִם שָׁכַח רָצָה בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן בְּסִעוּדָה שְׁנִיָּה, (ז) מְצַדְּדִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁלֹּא לְחַזֵּר וּלְבָרֵךְ: **ב** (ז) **מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּמֶחֱצָה.** [ג]וְאִם הִתְחִיל לֶאֱכֹל הַסְּעוּדָה שְׁלִישִׁית קֹדֶם חֲצוֹת וְנִמְשְׁכָה הַסְּעוּדָה עַד אַחַר שֶׁהִגִּיעַ זְמַן מִנְחָה גְּדוֹלָה, (ד) יָצָא, דְּהָא עַל כָּל פָּנִים אֲכָלָהּ בִּזְמַנָּהּ, וְלֹא אָזְלִינַן בָּזֶה בָּתַר הַתְחָלָה: (ח) **דְּאָז חוֹזְרוֹת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאָז קָרוֹב לִזְמַן הַחֲזָרָה לְגֵיהִנֹּם, וְאִיתָא בְּמִדְרָשׁ (תהלים יא ז עי"ש) כָּל הַשּׁוֹתֶה מַיִם בְּשַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת כְּאִלּוּ גּוֹזֵל קְרוֹבָיו הַמֵּתִים, וְעַיֵּן בְּמִרְדְּכִי פֶּרֶק עַרְבֵי פְּסָחִים (דף קה.) בְּאוּרוֹ: (ט) **וְעַל כֵּן אֵין לֶאֱכֹל.** דְּפֶן יָבֹא גַּם לִשְׁתּוֹת: (י) **מִנְחָה תְּחִלָּה.** דְּאָסוּר לֶאֱכֹל עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל, וְהַדָּעָה הָרִאשׁוֹנָה סְבִירָא לַהּ דִּסְעוּדָה קְטַנָּה שָׁרֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן רל"ב (ס"ב): (יא) **וְכֵן נוֹהֲגִים לְכַתְּחִלָּה.** וּבְמָקוֹם שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לְקַיֵּם הַסְּעוּדָה לְאַחַר מִנְחָה, (ה) יוּכַל אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה לְקַיֵּם הַסְּעוּדָה קֹדֶם מִנְחָה אִם הוּא זְמַן מִנְחָה קְטַנָּה, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רל"ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כו) וּבְסִימָן ר"צ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ח):

### שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ז) מְמַנִּים לְעֵת הָאֹכֶל לוֹמַר הִגִּיעַ עֵת לַעֲמֹד וְלֶאֱכֹל [רַשִׁ"י שָׁם (ר"ה ממעמידין)]: (ס) פֵּרוּשׁ מִגְּדָרִים (א"א). וּמָה שֶׁהִתְקִיעַ הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּשָׁם הָרוֹקֵחַ (סי' נה), עַיְנְתִּי שָׁם הֵיטֵב וּמוּכָח דְּהַכַּוָּנָה שֶׁהֵם הָיוּ קוֹבְעִין סְעוּדְתָּא בְּעַבְדָּן בֵּי מִדְרְשָׁא, וְנַעֲנְשׁוּ מִפְּנֵי שֶׁהָיָה לָהֶם לְאַחַר בִּסְעוּדָה אוֹ לְהַקְדִּימָהּ:

**א** (פ) עַיִן בְּאֵלְיָה רַבָּה (סק"ג) וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק"א): (ב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב): (ג) עַיִן

---

**לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א]** וּבשו"ע הרב (ס"ד) כתב בנתאחר הדרשן שלא יניח הדרשה בשביל סעודה שלישית לפי שלימוד תורה ויר"ש לרבים קודם לכל המצוות שבתורה. וע"ע בשו"ע הרב הלכות תלמוד תורה (פ"ד ס"ד) שזהו דְּווקא אם הדורש הוא אדם גדול שמחזיר העם בתשובה בתוכחתו לעזוב דרך רשע ולשוב עַד ה' לעבדו באמת, אבל אם אינו בחזקת כן לא יבטלו שום מצוה מפני הדרשה. ואם אי אפשר לקבצם אחר כך י"א שיבטלו אפילו מצוה דאורייתא מחמת הדרשה, אבל העיקר כדעת האומרים שאפילו מצוה דרבנן אל יבטלו מחמת הדרשה. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ו) כתב [לגבי סעודת הבוקר]: וכיון שאכל יתר מעט מכביצה יצא ידי חובתו אבל כביצה בלבד נקראת אכילת עראי ואינו יוצא בה, ויש אומרים שבכזית בלבד יוצא ידי חובתו. וכאן (ס"א) כתב: יכול לקיים אותה כביצה, ואף שכביצה היא סעודת עראי, מכל מקום מאחר שיש בה כדי שביעה נקרא סעודה ויוצא בה. אך במוסגר הוסיף: יכול לקיים אותה ביותר מכביצה מעט. עיי"ש. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"ב) הוסיף: אבל לכתחלה גם התחלת הסעודה תהא אחר שש ומחצה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah